

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om sammanhållningspolitiska insatser för flyktingar i Europa (CARE)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 8 mars 2022 till förordning om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 och förordning (EU) nr 223/2014 vad gäller sammanhållningspolitiska insatser för flyktingar i Europa (CARE) (KOM(2022) 109 slutlig) samt en promemoria om förslaget.

Ändringsförordningen avses träda i kraft i brådskaande ordning. Därför överlämnades den 11 mars 2022 först en E-utredning (E 26/2022 rd) om förslaget som koordinerats inom statsrådets samordningssystem.

Statsrådets skrivelse innehåller inga nya ståndpunkter i förhållande till E-utredningen.

Helsingfors den 7 april 2022

Näringsminister Mika Lintilä

Konsultativ tjänsteman Petri Haapalainen

ARBETS- OCH NÄRINGS-
MINISTERIET

PROMEMORIA EU/2022/0295

7.4.2022

STATSRÅDETS SKRIVELSE TILL RIKSDAGEN OM KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM ÄNDRING AV FÖRORDNING (EU) NR 1303/2013 OCH FÖRORDNING (EU) NR 223/2014 VAD GÄLLER SAMMANHÅLLNINGSPOLITISKA INSATSER FÖR FLYKTINGAR I EUROPA (CARE)

1 Bakgrund

Som en följd av Ryska federationens militära angrepp mot Ukraina kommer ett stort antal människor till Europeiska unionen i en situation där medlemsstaternas ekonomier fortfarande återhämtar sig från effekterna av COVID-19-pandemin.

Eftersom man måste reagera snabbt på utmaningarna i anslutning till migrationen, gav kommissionen den 8 mars 2022 ett lagstiftningsförslag (COM(2022) 109 final) om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 och förordning (EU) nr 223/2014 vad gäller sammanhållningspolitiska insatser för flyktingar i Europa (CARE).

Kommissionen föreslår att ändringarna godkänns i brådskande ordning så att man avviker från den behandlingstid på 8 veckor som reserverats för de nationella parlamenten.

På grund av den brådskande situationen lämnades först en E-utredning (E 26/2022 rd) om förslagen som koordinerats inom statsrådets samordningssystem och som riksdagen hade informerats om på förhand.

2 Huvudsakligt innehåll

Kommissionen föreslår ändringar i regleringen av de sammanhållningspolitiska fonderna och fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD) under programperioden 2014–2020 för att Europa ska kunna visa solidaritet till flyktingarna och hjälpa de människor som flyr från kriget i Ukraina.

Förslagen ändrar inte målen för programmen under budgetramperioden 2014–2020, utan det är endast fråga om att möjliggöra en flexiblere användning av sådana medel som redan beviljats medlemsstaternas program men som ännu inte använts för stödtagarnas projekt till att hjälpa flyktingarna i Europa.

Ändringarna möjliggör samtidigt ytterligare flexibilitet för att påskynda genomförandet av program som framskridit långsamt utan att anslagen i EU:s budget höjs eller medlemsstaternas andelar justeras. Förutom att kommissionens förslag lindrar den humanitära krisen möjliggör det även att det undantag för höjd EU-medfinansiering som fastställdes våren 2020 i syfte att dämpa effekterna av COVID-19-pandemin förlängs fram till utgången av juni 2022.

Förslagen gäller insatser i Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Europeiska socialfonden (ESF) och sammanhållningsfonden samt fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD). Under räkenskapsperioden 1.7.2021–30.6.2022 ska ingen nationell

medfinansiering (100 % EU-stöd) krävas för de projekt och FEAD-insatser som finansieras inom ett eller flera insatsområden i program enligt Eruf-, ESF- och sammanhållningsfondens mål Investering för hållbar tillväxt och sysselsättning. De nödvändiga programändringarna ska inte kräva ett kommissionsbeslut, utan ett förhandsmeddelande av medlemsstaten efter en behandling i övervakningskommittén är tillräckligt.

Utgifterna för att svara på de migrationsutmaningar som beror på Rysslands militära angrepp ska vara stödberättigande retroaktivt från och med den 24 februari 2022. De stödberättigande utgifterna har i kommissionens beslut inte bundits till medborgarskap eller flykting- eller annan status.

De insatser för att svara mot migrationsutmaningarna som finansieras från strukturfonderna (Eruf och ESF) ska vara stödberättigande om de uppfyller de villkor som ställts för någondera fonden i lagstiftningen.

3 Förslagets rättsliga grund och förhållande till subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Artikel 175.3 och artikel 177 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), ordinarie lagstiftningsförfarande (beslut med kvalificerad majoritet).

I artikel 175.3 i EUF-fördraget anges det att om särskilda åtgärder behöver vidtas utanför fonderna och utan att det påverkar tillämpningen av de åtgärder som beslutas inom ramen för unionens övriga politik, får Europaparlamentet och rådet besluta om sådana särskilda åtgärder i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet och efter att ha hört Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén.

Enligt artikel 177 i EUF-fördraget ska Europaparlamentet och rådet, genom förordningar i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet och efter att ha hört Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, fastställa strukturfondernas uppgifter, huvudmål och organisation. Enligt samma förfarande ska också de allmänna regler fastställas som ska tillämpas på fonderna och de bestämmelser som behövs för att säkerställa deras effektivitet och samordningen av fonderna med varandra och med andra befintliga finansieringsorgan. Enligt samma förfarande upprättad sammanhållningsfond ska lämna ekonomiska bidrag till projekt på miljöområdet och till transeuropeiska nät inom infrastrukturen på transportområdet.

Statsrådet anser att förslagen är förenliga med proportionalitetsprincipen och subsidiaritetsprincipen.

Statsrådet anser att den rättsliga grunden är korrekt.

4 Förslagets konsekvenser för Finland

Förslagen har inte några konsekvenser för åtagandebemyndigandena enligt EU:s budget, eftersom inga ändringar föreslås i betalningstaken för den finansiering som beviljas de operativa programmen ur fonderna under programperioden 2014–2020.

Förslagen påverkar inte betalningsbemyndigandena som helhet.

Enligt kommissionens förslag kommer dock EU:s medfinansieringssats på 100 procent att tidigare behöva av betalningsbemyndiganden som år 2022 skulle vara 9 miljarder euro och

år 2023 en miljard euro. Detta skulle enligt kommissionens förslag vägas upp år 2024, då behovet av betalningsbemyndiganden minskar med 10 miljarder euro. Kommissionen föreslår även en begränsning som förhindrar att de ytterligare betalningarna från EU-budgeten överskrider 5 miljarder euro år 2022 och en miljard euro år 2023. De utgifter som på grund av begränsningen inte betalas år 2022 och 2023 betalas 2024 eller senare. Det innebär att tidigareläggningen av betalningsbemyndiganden omfattar sammanlagt högst 6 miljarder euro. Den totala effekten av tidigareläggningen med tanke på Finlands betalningar är neutral.

Förslagen har inte några konsekvenser för budgeteringen av programmedlens nationella andel och förslaget förändrar inte programmets övergripande ram. Kommissionens förslag förutsätter inte några ändringar i genomförandet av strukturfondsprogrammet Hållbar tillväxt och jobb under programperioden 2014–2020.

4.1 Konstitutionella konsekvenser och Ålands ställning

Förordningarna är direkt tillämpliga i Finland (inklusive Åland).

Landskapet Åland utarbetar egna program som det självt förvaltar.

5 Övriga medlemsstaters ståndpunkter

Medlemsstaterna understöder godkännandet av förordningsförslagen i enlighet med kommissionens förslag.

6 Nationell behandling och behandling inom Europeiska unionen

Behandling av den tidigare utredningen E 26/2022 rd:

Skriftligt förfarande i sektionen för regional- och strukturpolitik (EU4) som är underställd kommittén för EU-ärenden 10.–11.3.2022.

Stora utskottet 16.3.2022 (StoU 12/2022 rd): Utskottet stöder statsrådets ståndpunkt i enlighet med specialutskottets ställningstagande.

Europaparlamentet diskuterade förslaget i utskottet för regional utveckling den 15 mars 2022.

Europaparlamentet antog sin ståndpunkt i plenum den 24 mars 2022.

Förslaget föredrogs i Coreper den 9 mars, behandlades i rådets arbetsgrupp den 10 mars och godkännandet av förslaget understöddes i Coreper den 16 mars 2022. Rådet har godkänt Europaparlamentets ståndpunkt utan ändringar den 4–5 april 2022.

Ändringarna av förordningen avses träda i kraft så fort som möjligt i april 2022.

7 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser att det är viktigt att unionen vidtar gemensamma åtgärder för att hjälpa de ukrainska medborgare och andra tredjelandsmedborgare och unionsmedborgare som vistas i området och som behöver hjälp på grund av Rysslands militära angrepp.

Statsrådet stöder kommissionens förslag att möjliggöra en flexiblere användning av de medel från fonderna för sammanhållningspolitik under programperioden 2014–2020 och fonden för

europiskt bistånd till dem som har det sämst ställt som redan allokerats till medlemsländerna men ännu inte bundits till projekt till nya insatser för att svara mot de migrationsutmaningar som beror på Rysslands militära angrepp.

Statsrådet kan också godkänna kommissionens förslag om att slopa den nationella medfinansieringsskyldigheten som kompletterar EU-finansieringen under räkenskapsperioden 2021–2022 med beaktande av de oförutsägbara ekonomiska konsekvenserna av den aldrig tidigare skådade situationen och de utdragna effekterna av COVID-19-pandemin. Statsrådet betonar dock att det är fråga om en extraordinär åtgärd.

Om förslaget innehåll ändras i samband med rådets behandling kan statsrådet med anledning av de exceptionella omständigheterna och den brådskande situationen bedöma och godkänna ändringarna med beaktande av Finlands helhetsintresse.